

Jako za protektorátu. Zavřít vysoké školy nelze, takže... Čistka na akademické půdě. Docent Valenčík promluvil

- editor007 | 10. dubna 2024

ČESKO: “Dnes je akademická půda vystavena většímu tlaku než koncem padesátých let a v období normalizace po roce 1968,” zamýšlí se vysokoškolský učitel Radim Valenčík nad stavem svobody ve vědě a vzdělání. V médiích je to v podstatě přehlížené téma, nicméně jde o jeden ze základních stavebních kamenů každé společnosti.

Balabán, Hrubec, Sušová-Salminen, Drulák, Ševčík. Jen pár jmen za celou armádu vědeckých pracovníků, která měla problémy se “strážci správného názoru a ideologické orientace”. Co se to na akademické půdě děje?

Nejtrefněji to na Facebooku vyjádřil Miroslav Korecký, který to nazval procesem “dočišťování” akademické půdy. Tedy jejího očištění od těch, kteří mají rozum a páteř. Tento proces probíhá v celém institucionálním systému. V mediální sféře vyvrcholil tím, že došlo k rozdělení na sluhovský “mainstream”, kterému se podařilo dosáhnout “nezávislosti”, ovšem nikoli na cizích vlivech, ale na faktech, a alternativní média, která suplují poptávku po skutečné nezávislosti. Podobné rozštěpení hrozí i akademické půdě. Je tam dost „vzdělců“, kteří se ve smyslu slavného dialogu z forbíny k Těžké Barboře Wericha a Horníčka “rádi vohnou”. Mimo jiné se tento kritický dialog objevil v televizním přenosu v roce 1960 a pak se šířil na gramofonové desce.

Dnes je akademická půda vystavena většímu tlaku než koncem padesátých let a v období normalizace po roce 1968. A také jí hrozí rozštěpení na “oficiální”, tedy sluhovskou, a alternativní, která je různým způsobem pronásledována a vytlačována mimo “oficiální” akademickou půdu do alternativní sféry. To by znamenalo ztrátu jednoho ze základních atributů naší národní identity a státnosti. Narozdíl od mediální sféry má však akademická půda mnohem větší oporu v racionalitě, tedy pravdě poznané. Není to souhrn “nativů”, ale výsledek historického vývoje lidského poznání, ve kterém má pochopení toho, co je a co není pravda, oporu. Naštěstí – a to je velmi důležité a povzbuzující – široká veřejnost na perzekuování skutečných osobností vědy velmi intenzivně reaguje.

V souvislosti s peticí na podporu Miroslava Ševčíka jsem to dokumentoval zde. A počet přečtení příspěvku na mém blogu byl rekordní.

Proč jsou na poli převážně humanistických věd alternativní názory nežádoucí? Nedochází k pokroku právě soubojem argumentů?

Dnes jsou alternativní, což v dané oblasti znamená vědou podložené, názory nežádoucí ze stejných důvodů, z jakých byly za protektorátu zavřeny vysoké školy. Zdůrazňuji, že se nejedná o nadsázku. Žádná z protektorátních vlád nedělala tak protinárodní politiku, jako tato. Jenže zavřít vysoké školy nejde, tak se to dělá salámovou taktikou a cíleným zaměřením na pronásledování a vytlačování nejvýraznějších osobností s kritickým myšlením z akademické půdy. Bohužel se tak neděje jen u nás, ale je to obecný fenomén celého “západního” světa.

Oblast vědy je nyní vystavena drsnější cenzuře než média, a to formou absurdních kritérií hodnocení vědy. Uvedu jen jeden příklad: Vystoupení na vědecké konferenci, i mezinárodní, i za účasti největších odborníků včetně nositelů Nobelovy ceny v daném oboru, má dnes nulovou hodnotu. Nejnověji dokonce zápornou, protože větší účast na konferencích, které jsou veřejnou odbornou kontrolou toho, zda se o vědu jedná či nikoli, je hodnotícími orgány kritizována. Uznáváno je pouze publikování v impaktovaných časopisech, a to nejnověji jen těch amerických, kde o přijetí článku rozhodují dva anonymní recenzenti podle kritérií, do kterých se zveřejnění nového poznatku jen stěží vejde. “Souboj argumentů” v oblasti toho, co je vydáváno za vědu, je v současné době asi tak vzácný jako rytířský souboj na fotbalovém stadionu.

Jak by měl být potrestán student Hynek, který lhal o otázce v testu ekonoma Miroslava Ševčíka ohledně viníka války na Ukrajině?

Ostuda, kterou si vysloužil, je trestem dostatečným. Ale patrně o něj bude postaráno. Ponechejme na něm, co si z toho pro svůj další život odnese. Jeden z dalších udavačů, který vymýšlel pomluvy na Miroslava Ševčíka, byl odměněn tím, že je vedoucím katedry na Právnické fakultě Univerzity Karlovy.

Předseda Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství Robert Plaga se zase v souvislosti s Ševčíkem vymezil proti pojmu covidismus, že je prý v rozporu se současným stavem vědeckého bádání. Co si o tom myslíte?

Plaga v dopise rektorovi Vysoké školy ekonomické (VŠE) Petru Dvořákovi ani neuvedl, co konkrétně má na mysli, jen se odvolal na článek v iDNES, jehož podstatnou část tvoří omluva studenta Hynka docentu Ševčíkovi. Jediné, co je v tom článku docentu Ševčíkovi vytýkáno, je jen – jak uvádíte – právě použití pojmu “covidismus”. To je ovšem z hlediska probíhající celosvětové diskuse na akademické půdě, včetně impaktovaných anglosaských časopisů, naprosto legitimní téma. Pan předseda se tak trochu povýšil nad vědu, což je obtížné nějak dále komentovat. Raději odkážu na článek, který jsem k tomu napsal na základě podkladů pro odpověď, kterou si od rektora VŠE předseda Plaga vyžádal. [Napsal jsem to zde.](#)

Akademická obec k bezpráví často mlčí. To již kantoři na státních univerzitách natolik zpoehodlněli?

Někteří jsou zastrašení, protože netušili, že taková situace, jaká se dnes vytvořila, je po změnách odstartovaných, mimo jiné právě při příležitosti výročí bezprostředně souvisejícího s respektováním nezávislosti a významu akademické půdy, vůbec možná. Mimochodem docent Ševčík tehdy, na Den studentů, 17. listopadu 1989 na Národní třídě, byl. A byl tam proto, že tehdejší moc také nedokázala překročit svůj stín. Také spoléhala na zahraničního protektora. Ale vraťme se do současnosti. Pokud má zůstat akademická půda zachovaná jako jeden z pilířů národní identity a atribut státnosti, jsou nutné dvě věci.

Za prvé to, aby si akademičtí pracovníci uvědomili svoji zodpovědnost za vývoj v naší zemi. Na akademické půdě je stále většina lidí, kteří toto nebezpečí chápou a právě ti patří mezi nejerudovanější. Konkrétním případem může být stanovisko demografů k nekompetentním a nekvalifikovaným Jurečkovým penzijním manévřům. [Čtete zde.](#) To, že se jedná o demografy, není náhodné. Ti se totiž na jedné straně zabývají velmi praktickými otázkami, na straně druhé mají oporu v silných teoretických nástrojích, které jsou schopny přesvědčivě odhalit bludy a matematicko-statisticky doložit, že se jedná o bludy. V některých oblastech vědy o společnosti je to složitější. Dělat vědu je dřina a chce to silnou motivaci. Jakmile se někdo podvolí zlu nebo mu dokonce začne sloužit, motivace k dělání skutečné vědy a jejímu šíření formou účasti na vzdělávacích procesech i formou osvěty mu chybí. Pak až zbývá jen kariéristická motivace, kterou cizí moc, cizí vůči lidem v naší zemi a vůči naší zemi, dokáže skvěle zneužít a takovéto osoby rozestavuje jako své figurky.

Za druhé je to vztah veřejnosti k vědě. Té nejširší veřejnosti. Nejde totiž jen o to, že k obraně proti zlu vědu potřebujeme. Jde především o to, že v podmínkách, kdy vyvstaly problémy v míře, jakou nikdo nečekal, a podobě, jakou nikdo netušil, potřebujeme i výrazný posun vědy vpřed, potřebujeme novou vědu navazující na to, co se osvědčilo. Nedávno jsme o tom diskutovali na našem již jedenapadesátém online setkání k pěstování vize, [zde](#). Tato nová věda jako výrazný přesah stávající se dnes rodí. I v České republice je několik špičkových osobností v oblasti vědy, kteří k tomu přispívají. V naší zemi, která nemá silové prostředky k udržení své pozice ve světě, nám ani nic jiného nezbyvá. Nechci je jmenovat, abych nechtěně nedal podnět k rozšíření seznamu, který jste uvedl v první otázce.

Na akademické půdě i v kontaktu s veřejností jsou aktivní, dokážou si rozdělit práci, vzájemně se podporovat a jsou zváni na setkání s veřejností. To je naše budoucnost. Veřejnost jejich úsilí nejvíce podpoří tím, že bude sledovat, s čím novým přicházejí, jak se rodí společně sdílená koncepce vyvedení naší země ze slepé uličky devastace. Objevují se i na stránkách Parlamentních listů, časopisu Argument a dalších alternativních mediích, přitom jako zástupci stále ještě ne zcela pokořené akademické půdy. Co nejširší veřejnost by měla žít sledováním toho, co k dnešnímu dění přinášejí ti, kteří představují skutečnou intelektuální elitu naší země.

O násilnickém jednání Dominika Feriho se na Právnické fakultě UK mlčelo dlouho, až se toho chytili novináři. Lidé, co by měli bránit zákon, k jeho porušování mlčeli. Nepřipadá vám, že konformisté vychovávají konformisty, aby zavládla konformita či, že ovce vychovávají ovce, aby byl v ovčíně klid? Co je shnilého ve státě českém?

Kdysi jsem navštěvoval filozofické semináře, které na této fakultě vedl profesor Jindřich Zelený za účasti nedávno zesnulého profesora Milana Sobotky. To byl skutečný vědecký koncert a chodili na ně i ti, kteří nemuseli. Bohužel, ta doba je pryč. Ne všechny instituce se vyvíjejí k lepšímu. Můj známý, který žil velkou část života v USA, se podívoval na tím, jak je možné, že okamžitě po nedávné tragédii právě na filozofické fakultě nepodalo celé vedení demisi s tím, že po vyšetření případu v případě prokázání jakéhokoli nezavinění ze strany vedení se mohou vrátit ke své práci. V zemi, kterou mnozí uctívají za vzor, je to naprostá samozřejmost. Asi se tam skutečně děje něco divného, ale raději jsem této instituci dost vzdálen.

Mimochodem za několik málo dní bude jedno z nejvýznamnějších filozofických výročí v posledních létech, 300 let od narození Immanuela Kanta, jednoho z největších filozofů všech dob, který našel světově významného pokračovatele i v naší zemi. Uvidíme, co k tomu tato fakulta připraví jako připomenutí tohoto výročí. Na naší univerzitě se při této příležitosti bude konat veřejně přístupný Večer s Immanuelem Kantem za účasti významných znalců jeho díla, viz zde. Srdečně zvu všechny.

Členové Stálé konference asociací ve vzdělávání (SKAV) sepsali Desatero o vzdělávání, kde devátý bod zní: “Rolí státu je zajistit svobodu a spravedlnost ve vzdělávání”. Znamená to, že stát selhává?

Selhává celý institucionální systém v naší zemi, nejen státní instituce, ale i ty, které by měly být na státu nezávislé. Ale to je v dnešní době případ všech zemí našeho civilizačního okruhu, včetně USA či Německa. Je to dáno tím, že celá naše civilizace prochází osudovým úskalím. Patrně jako každá civilizace kdekoli ve vesmíru a ve kterémkoli vesmíru.

Na cestě k překročení některých časoprostorových omezení své existence musí projít stádiem technologického pokroku, který dává člověku natolik velkou převahu nad okolní přírodou, natolik ho pozvedá nad úroveň boje o přežití, že se tento “polštář evoluční výhody” stává jakousi “Petriho miskou” či líhni endoparazitů. Tedy těch, kteří jsou součástí lidského rodu a současně na něm parazitují. Pokud máme projít tímto úskalím, nestačí jen apely, i když i ty je nutné ocenit. Důležité je mít oporu ve vědě, ve studiu a šíření výsledků vědy. Jedním z aspektů šíření vědy je i její zlidovění. Každý, ať již působí na akademické půdě, nebo nikoli, ať je z města či venkova, ať je třeba i bezdomovec, by si měl nejen uvědomovat, ale doslova žít tím, že má “jen” neukončené celoživotní vzdělání. Pokud toto pochopí dostatek lidí, nemusíme se bát budoucnosti.

ZDROJ: PL